

OPONENTSKÝ POSUDEK

Čadek, Štěpán: Československá církevní politika v éře normalizace (Z dokumentů Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury České socialistické republiky).

Seminář novověkých dějin Ústavu světových dějin FF UK v Praze, 2006. 67 s.
Bakalářská práce, vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Cuhra, PhD.

*

Bakalářská práce Štěpána Čadka „*Československá církevní politika v éře normalizace 1968/73-1989*“ s podtitulem „*Z dokumentů Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury České socialistické republiky*“ je formálně rozdělena do čtyř kapitol. První se v zásadě zabývá vztahem komunistického režimu v Československu k církvím v letech 1968-1989 a je zpracována především na základě literatury. V dalších třech kapitolách se autor věnuje postupně různým konkrétním aspektům této politiky (koncepce církevní politiky a zprávy o situaci v církvích, výuka náboženství, náboženské obřady jako projevy religiozity). Práce je opatřena úvodem s charakteristikou pramenů a literatury a závěrem, ve kterém je kromě obecného shrnutí popsána i situace církevní politiky v roce 1989. Největší pozornost je z pochopitelných důvodů věnována problematice katolické církve.

Hned v úvodu je třeba kladně zhodnotit zodpovědný přístup, který autor při zpracování práce zvolil. Není jistě běžné, aby bakalářská práce vycházela téměř výhradně z archivních pramenů. Díky tomu obsahuje řadu nových dosud nepublikovaných údajů, u kterých by byla jistě škoda, aby zůstaly pro další práci historiků našich nejnovějších dějin nevyužity (např. na s. 36, 38, 39, 41, 46, 55, 57-59 aj.). Je bezpochyby správné, že se autor nespokojil jen s pozitivistickým přístupem při zpracování tématu, ale snaží se také k celé řadě problémů zaujmout své vlastní stanovisko. (Do budoucna by si snad jen měl dát pozor na to, aby neskouzl do příliš emotivní roviny.) Práci nelze nic vytknout žádné zásadní chyby také po stránce formální, i když vedle seznamu zkratk, literatury a pramenů by bylo jistě užitečné zařadit i obrazovou a dokumentační přílohu a rejstříky.

Nelze však (především z pozice oponentské) nezmínit některé nedostatky posuzované práce. Jako řadový čtenář bych jistě uvítal její zpřehlednění. Na některých místech není zřejmé, kdy autor ještě komentuje dokument a kdy se již zabývá něčím jiným a v jaké chronologické fázi líčení se právě nacházíme. Rozdělení práce na podkapitoly a častější citace dokumentů by k celkové přehlednosti výrazně přispěly. Vhodné by jistě bylo i to, aby autor věnoval větší pozornost jazykové stránce (např. s. 17, kde hovoří o „přirozené či svévolné“ úmrtnosti členstva SKD-PIT).

Z metodologického hlediska je třeba vytknout, že autor, jakkoliv se nevyhýbal archivnímu výzkumu, zůstal „věrný“ pouze jedinému archivnímu fondu (f.: Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury ČSR v Národním archivu v Praze). I když jde o fond pro jeho práci jistě stěžejní, mohl údaje v něm získané konfrontovat i s jinými materiály, které by mu pak možná mohly poskytnout informace chybějící (např. fondy KCT v oblastních archivech). S tím také souvisí i velmi omezený okruh použité literatury (v seznamu pramenů je pouze pět titulů, v poznámkách pod čarou je několik dalších, které pak v seznamu nejsou uvedeny). Kromě řady titulů, studií a článků ve sbornících pak zcela nevyužity zůstaly tištěné prameny a edice, i když např. sám autor v úvodu zdůrazňuje význam, který pro něj při volbě tématu mělo studium dobových periodik. Širším použitím literatury by se navíc mohl vyvarovat i některých nepřesností v textu (např. s. 3 - k zásadnímu střetu státu s katolickou církví v ČSR nepřispěl až výnos Sv. officia z 1. 7. 1949, ale komunistické zneužití Katolické

akce a následná reakce episkopátu).

Na závěr bych ještě poznamenal, že obsah práce ne zcela odpovídá jejímu názvu. Vhodnější než „Československá církevní politika v éře normalizace 1968/73-1989“ by zřejmě bylo „Vybrané kapitoly z československé církevní politiky 1968-1989“, protože řada dalších, neméně závažných problémů je v práci zmíněna jen okrajově nebo vůbec.

To jsou však spíše než kritické odsudky rady a doporučení pro autorovu další vědeckou práci. Posuzovaná bakalářská práce jistě splňuje kritéria na ní kladená a proto ji doporučuji k obhájení.

PHDr. Jiří Plachý

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu

V Praze dne 8. září 2006